

Lausunto

20.08.2021

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Yleisesti

Pidämme hallituksen esityksen tavoitteita tärkeinä ja kannalta kansainvälisten opiskelijoiden osalta. Koko opiskeluajalle myönnettävällä oleskeluluvalla voidaan sitouttaa kansainvälisiä opiskelijoita suomalaiseen yhteiskuntaan ja kannustaa heitä jäämään Suomeen valmistumisen jälkeen.

Ehdotettu opiskelijoiden lupatyypin muutos pysyväksi on opiskelijoiden kannalta myönteinen muutos. Kannatamme ehdottomasti opiskelijoiden toimeentuloedellytyksen helpottamista siten, että opiskelijan on esitettävä selvitys toimeentulostaan vain ensimmäisen vuoden ajalta. Katsomme, että kansainvälisten opiskelijoiden Suomeen saapumista tulee edelleen pyrkiä helpottamaan. Tämän edistämiseksi kansainväliset opiskelijat tulee huomioida myös D-viisumin valmistelussa.

Opiskelijoiden maahantulon helpottaminen

Pidämme erityisen tervetulleena ehdotusta, jonka mukaan opiskelija voisi jatkossa hakea ja saada oleskeluluvan koko opintojen ajaksi. Muutoksella mahdollistetaan se, että opiskelija voi keskittyä tutkintonsa edistämiseen ilman tarpeetonta huolta jatkoluvan hakemisesta kesken opintojen. Kuten esityksen luvussa 2.1.1 todetaan, valtaosa opiskelijoiden oleskelulupia ja jatkolupahakemuksia koskevista päätöksistä on myönteisiä. Näin ollen koko opintojen ajaksi myönnettävä oleskelulupa olisi varsin perusteltu ratkaisu.

Pidämme myös oleskeluluvan tyyppin muuttamista jatkuvaksi perusteltuna ja katsomme, että muutoksen vaikutukset ovat opiskelijan kannalta positiivisia: esimerkiksi kotikunnan saaminen suoraan todennäköisesti helpottaa opiskelijan asettumista Suomeen.

Opiskelijoiden toimeentuloedellytys ja työnteko

Esityksen mukaan opiskelijan tulisi todistaa riittävä toimeentulo ainoastaan ensimmäistä oleskelulupaa haettaessa. SAMOK pitää ehdotusta erittäin kannatettavana ja esityksen tavoitteiden kannalta keskeisenä: mikäli toimeentuloedellytys säilytettäisiin nykyisellään eli 6720 euroa / vuosi, hyvin harva opiskelija voisi käytännössä hakea oleskelulupaa koko tutkintoajalle.

Kansainväliset opiskelijat kykenevät turvaamaan toimeentulonsa Suomessa hyvin esimerkiksi työskentelyyn, säästöjen sekä perheeltä ja sukulaisilta saatujen avustusten turvin. Kuten esityksen luvussa 2.1.1 todetaan, toimeentuloedellytys on jo nyt todennäköisesti vaikuttanut kestoltaan yli yhden vuoden oleskelulupien myöntämiseen. Lisäksi tarkasteltaessa opiskelijoiden jatkolupahakemuksia voidaan todeta, että riittämätön toimeentulo on perusteena hyvin harvassa kielteisessä päätöksessä (0,4 % kaikista opiskelijoiden jatkolupahakemuksista vuonna 2020). Kaiken tämän perusteella on täysin kohtuullista vaatia esitys turvatusta toimeentulosta ainoastaan ensimmäisen vuoden ajaksi.

Esityksessä todetaan, että opiskelijan oleskeluluvan myöntäminen opintojen keston ajalle ja siihen liittyvä toimeentuloedellytyksen muutos edellyttäisi valvontaa, jolla varmistetaan oleskelulupaan liittyvien edellytysten täyttyminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi uutta tehtävää Maahanmuuttovirastolle, joka toteuttaisi valvontaa pistotarkastuksin. SAMOK katsoo, että kansainvälisten opiskelijoiden osalta keskeisintä on opintojen eteneminen. Valvonnan tulee keskittyä ensisijaisesti opintosuorituksiin, sillä opiskelijan pääasiallinen tehtävä Suomessa on opiskelu. Tämän vuoksi ei ole kohtuullista asettaa heitä samaan asemaan esimerkiksi työskentelyn perusteella Suomeen muuttaneiden kanssa. Tahdomme painottaa, että toimeentuloon kohdistuvan valvonnan tulee perustua yhdenvertaisuuteen ja satunnaisuuteen pistotarkastusten osalta. Toimeentuloedellytyksen täyttymistä valvottaessa opiskelijan oman ilmoituksen toimeentulostaan tulisi kuitenkin olla riittävä.

Kansainväliset opiskelijat ja D-viisumi

Ehdotamme, että valmistelussa olevaa D-viisumia tulee hyödyntää erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä lisäksi kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupaprosesseissa. Nykyisellään kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupaprosessit voivat venyä jopa niin pitkiksi, että opintojen aloitus viivästyy. Maahanmuuttoviraston tilastojen perusteella ensimmäistä oleskelulupaa opiskelun perusteella hakevista lähes 90 % saa lopulta myönteisen päätöksen (vuodet 2015-2020). Tämän takia on kestämatöntä, että opiskelijan maahantulo pitkittyy turhaan. Korkeakoulut ovat jopa joutuneet palauttamaan lukuvuosimaksuja tilanteissa, joissa opiskelija ei yksinkertaisesti pääse Suomeen aloittamaan opintojaan. Tilanne on kestämatön niin opiskelijan kuin korkeakoulujen kannalta. Pitkä oleskelulupaprosessi voi saada kansainvälisen osaajan myös lopulta hakeutumaan toiseen maahan ja korkeakouluun.

Kirveskoski Hannele
Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK ry